

04

EU-MIDIS

Изследване на положението на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз

Български

2010 г.

Данни на фокус Спирания от полицията и малцинства

Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA)

EU-MIDIS

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПОЛОЖЕНИЕТО НА МАЛЦИНСТВОТА И ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

КАКВО е EU-MIDIS?

EU-MIDIS означава „Изследване на положението на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз“.

EU-MIDIS е първото по рода си изследване в ЕС, което поставя на имигрантските групи и групите от етническите малцинства въпроси във връзка с дискриминацията и престъпното преследване във всекидневния живот.

Тъй като много случаи на дискриминация и преследване остават нерегистрирани и тъй като настоящото събиране на данни за дискриминацията и преследването срещу малцинствените групи е ограничено в много държави-членки, EU-MIDIS предоставя най-пълни данни към настоящия момент за мащаба на дискриминацията и преследването срещу малцинствата в ЕС.

През 2008 г. общо 23 500 души от имигрантските и етническите малцинства са изследвани при лични анкети с въпросници във всички 27 държави-членки на ЕС.

Други 5000 души от населението на мнозинството, живеещо в същите райони като малцинствата, са разпитани, за да се даде възможност за съпоставка на резултатите по някои основни въпроси.

Разговорите са с продължителност от 20 минути до един час, а на хората са задавани редица подробни въпроси.

Четвъртият доклад от поредицата „Данни на фокус“

Предмет на настоящия доклад са спирането на респондентите от полицията, включително степента на доверие в полицията. Това е четвъртият от поредицата доклади „Данни на фокус“ на EU-MIDIS, излагащ конкретни резултати от изследването.

Докладите „Данни на фокус“ на EU-MIDIS предлагат само въвеждаща актуална картина на конкретни резултати от изследването и имат за цел да подтикнат читателя към някои основни изводи.

Пълен доклад на EU-MIDIS за основните резултати е издаден през декември 2009 г. и в него следва да се потърси допълнителна информация за определянето на извадките и местата във всяка държава-членка, заедно с подробни констатации относно различни области, попадащи в обхвата на изследването.

Всички доклади от изследването могат да бъдат намерени на уебсайта на Агенцията (<http://fra.europa.eu/eu-midis>):

- Данни на фокус 1: Ромите
- Данни на фокус 2: Мюсюлманите
- Данни на фокус 3: *Rights awareness and Equality Bodies* (Осведоменост за правата и органите за равно третиране)
- *EU-MIDIS: Main Results Report* (Доклад за основните резултати)
- EU-MIDIS: Общ поглед върху проучването
- *Full technical report* (Пълен технически доклад)
- *Survey questionnaire* (Въпросник на изследването)

При възникване на въпроси във връзка с настоящия превод направете справка с английския текст, който е оригиналният и официален текст на документа.

ДАНИ НА ФОКУС 4: ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ ОТНОСНО СПИРАНИЯТА ОТ ПОЛИЦИЯТА И МАЛЦИНСТВАТА

- В шест от десет държави-членки, където са изследвани групи от малцинствата и от мнозинството, живеещи в едни и същи квартали, респондентите от малцинствата са спирани по-често от полицията през последните 12 месеца.
- С оглед честотата на спирания на респонденти от малцинствата и от мнозинството в десет държави-членки, лицата, спрени три или повече пъти от полицията за период от 12 месеца, са представители само на малцинствата.
- Някои малцинствени групи са подложени на особено интензивни полицейските действия: например респондентите роми в Гърция съобщават за средно почти 6 спирания от полицията за период от 12 месеца.
- В десет държави-членки, където могат да бъдат направени сравнения между респонденти от малцинствата и от мнозинството, за респондентите от малцинствата е по-вероятно отколкото за респондентите от мнозинството да бъдат спрени в обществения транспорт или на улицата. В Унгария например 83% от респондентите роми, спрени от полицията, са спрени в обществения транспорт или на улицата, в сравнение с 10% от респондентите от мнозинството; а в Испания 81% от спрените североафриканци са спрени в обществения транспорт или на улицата, в сравнение с 30% от респондентите от мнозинството.
- В десет държави-членки, където могат да бъдат направени сравнения между респонденти от малцинствата и от мнозинството, за респондентите от малцинствата е, общо взето, по-вероятно да им бъдат поискани документи за самоличност при спирания от полицията, отколкото за респондентите от мнозинството. В Италия например от 90% от спрените североафриканци са поискани документи за самоличност, в сравнение с 48% от респондентите от мнозинството; а в Гърция от 88% от респондентите роми и 48% от респондентите от мнозинството са поискани документи за самоличност.
- В десет държави-членки, където могат да бъдат направени сравнения между респонденти от малцинствата и от мнозинството, респондентите от мнозинството са склонни да считат, че полицията се е държала уважително при спирането, докато повечето респонденти от малцинствата посочват, че полицията не е проявила уважение.
- Малцинствените групи, които имат впечатлението, че са спирани от полицията въз основа на своя етнически или имигрантски произход, изпитват в по-малка степен доверие в полицията от малцинствата, които са спирани, но смятат, че това няма връзка с малцинствения им произход.
- Повече от една пета от всички респонденти от следните групи считат, че са спирани от полицията през последните 12 месеца заради произхода си от имигрантско или етническо малцинство: ромите в Гърция (39%); североафриканците в Испания (31%); ромите в Унгария (24%); имигранти от Субсахарска Африка във Франция (24%); и североафриканците в Италия (21%).
- Всяка втора жертва от малцинствата на нападение, заплаха или сериозен тормоз заявява, че не е съобщила за тези инциденти на полицията, защото не е вярвала, че полицията ще може да направи нещо по въпроса.
- 13% от жертвите от малцинствата на нападение, заплаха или сериозен тормоз заявяват, че не са съобщили за тези инциденти на полицията, защото не харесват или се страхуват от полицията и/или защото са имали лош опит с полицията в миналото.

ИЗСЛЕДВАНЕТО

Въпросите от изследването в EU-MIDIS обхващат следните основни теми:

- въпроси относно дискриминация, понесена от респондентите въз основа на малцинствения им произход в девет различни области на всекидневния живот, и за това, дали са съобщили за дискриминацията;
- въпроси относно усещането им за различни видове дискриминация в страната, в която живеят, както и въпроси относно осведомеността за правата им и за това, къде да подават жалби за дискриминационно третиране;
- въпроси относно това, дали респондентите са били жертва на престъпление, включително дали смятат, че преследването им се дължи отчасти или изцяло на малцинствения им произход и дали са съобщили за преследването на полицията (включително причини да не са съобщили);

- въпроси относно срещи с органите за правоприлагане, митнически и граничен контрол и дали респондентите считат, че са били жертви на практики на дискриминационно етническо профилиране.

ИЗВАДКА

Обхванати са всички държави-членки на ЕС

От 500 до 1500 разговора във всяка държава-членка.

Изследвани са избрани групи от етническите малцинства, имигрантите и националните малцинства.

Период на изследването:

май – ноември 2008 г.

Метод за определяне на извадките:

Предимно случайни извадки:
в 22 от 27 държави-членки.

fra.europa.eu/eu-midis

Въпросникът за EU-MIDIS може да бъде намерен на:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EU-MIDIS_Questionnaire.pdf

ЗАЩО Е ВАЖНО ДА СЕ ИЗЛЕДВАТ ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ДЕЙСТВИЯ И МАЛЦИНСТВАТА

Правоприлагането въз основа на равнопоставеност и недискриминация е крайъгълен камък на демократичните общества. В отговор на текущите процеси на имиграция в Европейския съюз и движението вътре в държавите-членки и между тях, както и на присъствието на установени национални малцинства, правоприлагащите органи в ЕС са принудени да работят все повече с различни общности.

Ако приемем, че правоприлагането не само се бори с престъпността, но и се стреми да посреща нуждите и да гарантира правата на жертвите и свидетелите, както и на по-широките им общности, можем да определим правоприлагането като обществена услуга – услуга в полза на разнородно европейско население. Като взе предвид това, EU-MIDIS зададе въпроси на малцинствените групи относно техните усещания и опит с дискриминацията въз основа на етнически и имигрантски произход в различни области на всекидневния живот – включително в правоприлагането.

Успехът на полицията като „обществена услуга“ е свързан с това, как различните общности са третирани и чувстват, че са третирани от полицията. Добрите отношения с полицията и доверието в нея помагат отчасти да се обяснят високите равнища на публично съобщавана

престъпност. По-специално високите равнища на съобщени и регистрирани случаи на расова престъпност са един от показателите за добро правоприлагане и добри отношения с малцинствените общности.

Настоящият доклад разглежда правоприлагането през призмата на равнопоставеността и недискриминацията и с оглед на „полицейските действия като обществена услуга“. Отговорите от повече от 23 500 респонденти от малцинствен и имигрантски произход предоставят основни факти относно опита на малцинствата като обект на полицейски действия във всяка държава-членка, включително факти за потенциално дискриминационно третиране. Фактите в настоящия доклад могат да помогнат на държавите-членки да установят и да решат потенциални проблеми в отношенията между полицията и общностите.

Настоящият доклад „Данни на фокус“ на EU-MIDIS следва да се разглежда заедно с публикацията на FRA „Към по-ефективни полицейски действия - Разбиране и предотвратяване на дискриминационното етническо профилиране: Наръчник“ (2010 г.), в който се излага темата за етническото профилиране във връзка с полицейските действия.

ПЪРВОТО ПО РОДА СИ ИЗСЛЕДВАНЕ В ЕС, ПРЕДОСТАВЯЩО ДАННИ ЗА ОПИТА НА МАЛЦИНСТВАТА КАТО ОБЕКТ НА ПОЛИЦЕЙСКИ ДЕЙСТВИЯ

Тъй като областта на правоприлагането и малцинствените групи е слабо изследвана в повечето държави-членки, настоящият доклад предлага първия по рода си преглед в ЕС на опита на избрани малцинства и емигранти като обект на правоприлагане. Само няколко държави-членки, начело с Обединеното кралство, систематично събират данни за наказателното правосъдие или предприемат проучвания на практиките за правоприлагане, включително спирания от полицията, приложени към различни групи. От друга страна, този вид данни, събирани анонимно като обобщени данни, предоставят съществени факти за идентифициране на потенциално дискриминационни полицейски практики и ако не бъдат взети предвид, може да доведат до нарушаване на отношенията между полицията и общностите.

Като важна стъпка към по-точна оценка на различията при случаите на правоприлагане, **EU-MIDIS посвети част от настоящото изследване в десет държави-членки на разговори с хора от населението на мнозинството относно претърпените от тях спирания от полицията.** Тези разговори бяха проведени с респондентите от мнозинството, които живеят в същите райони като анкетираните малцинства, за да могат резултатите да бъдат пряко сравнени. В това отношение констатациите също са „първи“ по рода си, тъй като съпоставят опита на различни групи от малцинствата и от мнозинството в държавите-членки.

КАКВИ ВЪПРОСИ СА ЗАДАДЕНИ В ИЗСЛЕДВАНЕТО?

В изследването на респондентите са поставени редица въпроси относно правоприлагането в следните области:

Спиране от полицията или контакт с нея

- Преди да бъдат запитани за срещите си с полицията, на респондентите е зададен общият въпрос дали по-скоро имат или по-скоро нямат доверие в полицията.
- Респондентите са запитани дали са спирани от полицията през последните 12 месеца в страната, където са анкетираны — *брой спирания*; и ако са спирани, дали считат, че това е било заради имигрантския или малцинствения им произход — *усещания за спирането*, или онова, което обикновено се нарича „етническо профилиране“.
- Ако се спирани, им се задават редица въпроси за характера на спирането, включително какво са направили полицаите и дали са показали уважение.

Жертва на престъпление и съобщаване в полицията

- Респондентите, които са били жертва на нападение, заплаха или сериозен тормоз, са запитани дали те или някой друг е съобщил за тези инциденти на полицията.
- Ако за инцидентите не е било на полицията, респондентите трябва да отговорят „защо“?
- Ако за инцидентите е съобщено на полицията, респондентите са запитани дали са доволни от начина, по който полицията е разгледала случая.

СПИРАНИЯ ОТ ПОЛИЦИЯТА И УСЕЩАНИЯ ЗА ДИСКРИМИНАЦИОННО ТРЕТИРАНЕ: РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ МАЛЦИНСТВЕНИТЕ ГРУПИ

ДИСКРИМИНАЦИОННО ЕТНИЧЕСКО ПРОФИЛИРАНЕ:

В публикацията на FRA „За по-ефективни полицейски действия – Разбиране и предотвратяване на дискриминационното етническо профилиране: Наръчник (2010 г.)“ *дискриминационното* етническо профилиране е описано като:

- Третиране на физическо лице по-неблагоприятно от други, които са в подобно положение (с други думи „дискриминиране“), напр. чрез упражняване на полицейски правомощия като спиране и претърсване.
- Когато решението за упражняване на полицейски правомощия се основава само или главно на расата, етническата принадлежност или религията на лицето.

Наръчникът на FRA обяснява кога профилирането, включващо фактори като раса, етническа принадлежност и религия, може да се смята за „противозаконно“ и използва термина „дискриминационно етническо профилиране“, за да отличи противозаконните практики на профилиране от законното използване на профилирането.

Има няколко начина за анализиране на резултатите от изследването за констатациите относно спиранията от полиция.

С оглед на това във фигура 1 са показани следните данни за всички анкетираните респонденти:

- 1) Общият процент на лицата от всички малцинствени групи, изследвани във всяка държава-членка, които са спирани от полицията през последните 12 месеца, изчислен чрез събиране на първите и вторите процентни стойности.
- 2) Процентът на лицата от всяка малцинствена група, изследвана във всяка държава-членка, които са спирани от полицията през последните 12 месеца и считат, че това е било заради етническия или имигрантския им произход – първата процентна стойност.
- 3) Процентът на лицата от всяка малцинствена група, изследвана във всяка държава-членка, които са спирани от полицията през последните 12 месеца, но са посочили, че това *не* е било заради етническия или имигрантския им произход – втората процентна стойност.

Пример за разчитане на резултатите:

Респондентите сред имигранти от Субсахарска Африка в Ирландия са обект на прекалено чести полицейски действия – 59% от всички респонденти от тази група са спирани през последните 12 месеца. Само 6% от всички анкетираните имигранти от Субсахарска Африка обаче считат, че са спирани заради етническата си принадлежност или имигрантски произход през последните 12 месеца, докато 53% посочват, че са спирани от полицията през последните 12 месеца, но не отдават това на дискриминационно полицейско профилиране.

Респондентите роми в Гърция също са обект на прекалено чести полицейски действия – 56% от всички респонденти от тази група са спирани през последните 12 месеца; 39% от всички анкетираните роми в Гърция заявяват, че са спирани конкретно заради етническата си принадлежност, а само 17% са посочили, че спиранията, на които са били обект, не са свързани с етническата им принадлежност.

Най-голяма загриженост във връзка с констатациите във фигура 1 будят групите респонденти, които посочват най-високи равнища на усещания за дискриминационно полицейско профилиране. Например от следните групи повече от една пета от всички анкетираните респонденти посочват, че според тях са спирани заради етническия си или имигрантски произход, а именно: ромите в Гърция (39%); североафриканците в Испания (31%); ромите в Унгария (24%); имигранти от Субсахарска Африка във Франция (24%); и североафриканците в Италия (21%).

За държавите-членки, където са анкетираните повече от една група, има някои биещи на очи различия и сходства в усещанията за профилиране между изследваните групи. Например 31% от всички североафриканци, анкетираните в Испания, посочват, че са спирани от полицията заради произхода си от имигрантско или етническо малцинство, в сравнение с 13% при южноамериканците и 5% при румънците. Тези резултати говорят може би за дискриминационни полицейски практики, които оказват върху някои малцинствени групи непропорционално по-голямо въздействие, отколкото върху други. За сравнение във Франция по-близки стойности на усещанията за профилиране могат да бъдат отбелязани сред имигранти от Субсахарска Африка (24%) и североафриканците (18%), а в Италия сред североафриканците (21%), албанците (16%) и румънците (14%), които са били включени в изследването.

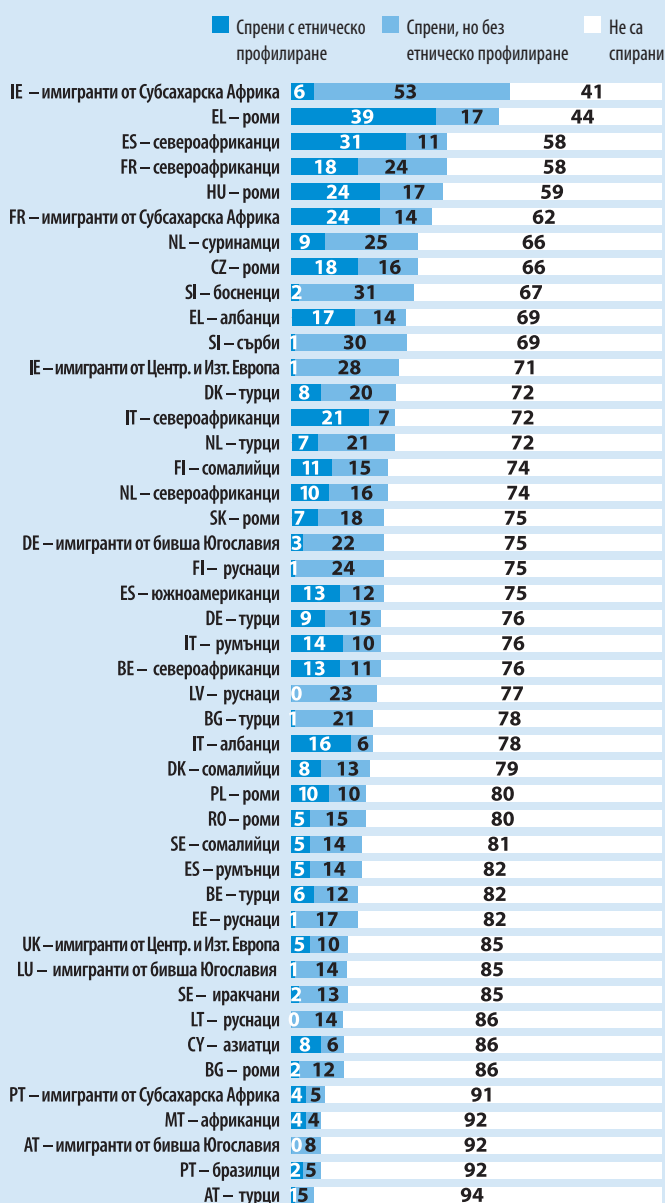
В същото време, резултатите показват как някои групи респонденти със същия по принцип произход усещат спиранията от полицията различно в отделните държави-членки. Например, докато 31% от североафриканците в Испания считат, че са спирани заради етническия си или имигрантски произход – „етническо профилиране“ – делът им при североафриканците във Франция е 18%; и докато 39% от ромите в Гърция считат, че са подложени на етническо профилиране от страна на полицията, само 5% от ромите в Румъния и 2% от ромите в България са посочили специално, че са спирани от полицията заради етническата си принадлежност. Едно възможно обяснение за това несъответствие според доклада „Данни на фокус“ за ромите е, че ромите в България и Румъния са по-изолирани от основното общество, включително от полицейските действия, и поради това по-рядко са изложени на потенциална дискриминация.

Положителното е, че когато резултатите от всички изследвани групи бъдат сравнени, те показват, че по принцип респондентите от руски произход или от бивша Югославия смятат, че не са спирани често заради своя етнически или имигрантски произход. Обаче за групите, които заявяват, че са спирани най-често от полицията заради етническия или имигрантския си произход – напр. роми, североафриканци и имигранти от Субсахарска Африка – е характерен по-тъмен цвят на кожата от групите, които са посочили, че имат най-малко случаи на дискриминационни спирания от полицията.

Един начин да се осмислят по-добре тези резултати е да се погледнат констатациите за десетте държави-членки, където населението от малцинството също е анкетирано, тъй като това помага да се поставят в съответния контекст резултатите спрямо някакъв критерий за „нормални“ полицейски действия, прилагани по отношение на населението от мнозинството.

Фигура 1

Спрени от полицията през последните 12 месеца (%)

EU-MIDIS, въпроси F3 и F5

СПИРАНИ ОТ ПОЛИЦИЯТА: РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ ИЗСЛЕДВАНИТЕ ГРУПИ НА МАЛЦИНСТВОТА И НА МНОЗИНСТВОТО

Процент на лицата, спрени от полицията

В десет държави на членове на населението на мнозинството, живеещи в същите райони като респондентите от малцинствата, е зададен въпросът дали са спирани от полицията през последните 12 месеца.¹

Ако погледнем фигура 2, констатациите показват дали респондентите от малцинствата са спирани от полицията по-често, отколкото респондентите от мнозинството. Тъй като обаче представителите на населението от мнозинството не са запитани дали не считат, че ги спират заради техния малцинствен или етнически произход, резултатите сочат само процентите на спрени лица във всяка група и следва да бъдат разглеждани

с предпазливост като показателни за практики на дискриминационно профилиране. С оглед на това може да бъде отбелязано следното:

- В шест от десетте държави-членки, където са анкетирани респонденти от малцинствата и от мнозинството, респондентите от малцинствата са спирани по-често от полицията през последните 12 месеца.
- В две от десетте държави-членки, където са анкетирани респонденти от малцинствата и от мнозинството, респондентите от мнозинството са спирани по-често през последните 12 месеца, а именно: в Италия и Словакия.
- В България картината е разнородна: 14% от ромите, 17% от населението от мнозинството и 22% от турците, обхванати в анкетата, посочват, че са спирани от полицията през последните 12 месеца.
- Румъния няма забележима разлика между спиранията, на които е подложено ромското население (20%) и населението от мнозинството (19%).

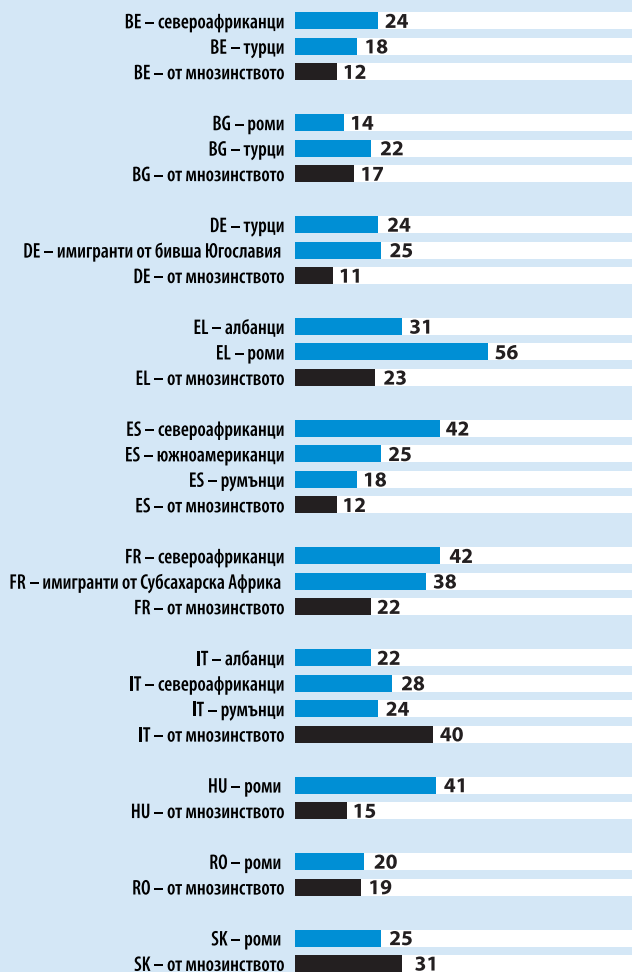
След проверката за статистически значими разлики между резултатите за респондентите от мнозинството и от малцинствата в десет държави-членки², EU-MIDIS посочва, че в повечето случаи тези разлики не са случайни.

Тук може да бъдат отбелязани някои разлики между броя на спиранията на население от мнозинството и от малцинствата, например:

- в Унгария 15% от респондентите от мнозинството са спирани през последните 12 месеца, в сравнение с 41% от респондентите роми;
- в Гърция 23% от респондентите от мнозинството и 56% от ромите са спирани през последните 12 месеца;
- в Испания 12% от респондентите от мнозинството и 42% от североафриканците са спирани през последните 12 месеца;
- във Франция 22% от респондентите от мнозинството и 42% от североафриканците са спирани през последните 12 месеца.

Фигура 2

Спирани от полицията през последните 12 месеца, резултати за извадката от мнозинството и за малцинствените групи, изследвани в десет държави-членки (% от всички респонденти)

EU-MIDIS, въпрос F3

¹ Наличният бюджет за изследването даде възможност групата от мнозинството да бъде разпитана само в десет от 27-те държави-членки на ЕС, избрани на случаен принцип.

² При 95% степен на доверителност, хи-квадрат тест на Пиърсън.

Процент на лицата, спирани от полицията

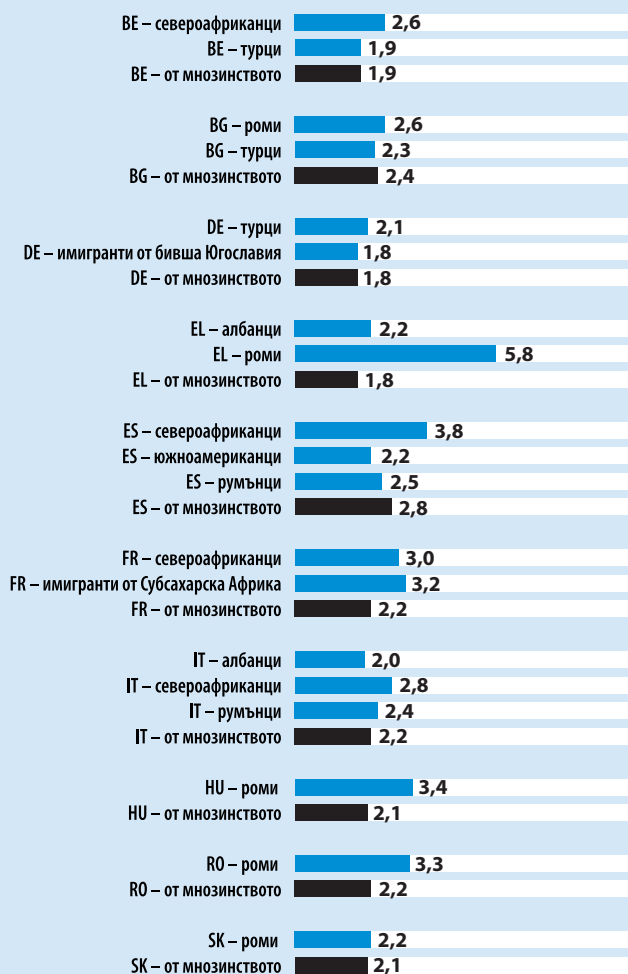
Респондентите, които посочват, че са спирани от полицията през последните 12 месеца, са след това запитани колко често им се е случвало това.

От фигура 3 става ясно, че респондентите от малцинствените групи са спирани средно по-често, отколкото респондентите от мнозинството в редица държави-членки. **Ако вземем групите, които посочват, че са спрени три или повече пъти от полицията през последните 12 месеца, само малцинствените групи попадат в тази категория** – като ромите респонденти в Гърция са спирани средно 6 пъти на всеки 12 месеца.

Тези констатации показват, че някои малцинствени групи са обект на прекалено чести полицейски действия. Възможните последици от различното прилагане на полицейски действия към респондентите от мнозинството и към тези от малцинствата будят загриженост, особено в обстановката, в която много малцинства са на щрек от полицията. Както са показали някои изследвания и събития през последните три десетилетия – от „расовите“ бунтове в лондонското предградие Брикстън³ през 1981 г. до масовите бунтове през 2005 г. в предимно имигрантските предградия на Париж, главно в района на Clichy-sous-Bois⁴ – очевидно е, че полицейските действия трябва да се съобразяват с опасностите от подклаждане на недоверие и в най-лошия случай от предизвикване на безредици в общности, които вече се чувстват обект на дискриминация въз основа на своята етническата си принадлежност или имигрантски произход. Тъй като полицията е представител на държавата (и оттам на обществото като цяло), тя трябва да бъде наблюдавана и да действа по недискриминационен начин. В това отношение полицейските действия могат да допринесат за засилване на социалното сближаване и приобщаване.

Фигура 3

Брой на спирианията през последните 12 месеца (за лицата, които са спирани), резултати за извадката от мнозинството и за малцинствените групи, изследвани в десет държави-членки

EU-MIDIS, въпрос F4

³ Безредиците в Брикстън, 10-12 април 1981 г. (Доклад „Scarman“), Cmd 8427, Лондон: Home Office (1981 г.).

⁴ <http://news.bbc.co.Uk/2/hi/europe/4413964.stm>.

Обстоятелства при спирането

На анкетираните са зададени въпроси относно обстоятелствата при последното им спиране от полицията, т.е. дали са били в частно моторно превозно средство (МПС), в общественения транспорт или на улицата. Резултатите от фигура 4 сочат, че между 70 и 98% от респондентите от мнозинството, анкетираните в десетте държави-членки, са били в частно МПС, когато са били спрени. В сравнение вероятността да бъдат спрени в частно МПС варира значително между различните анкетираните малцинства, като за повече респонденти от малцинствата, отколкото от мнозинството, е вероятно да бъдат спрени в обществения транспорт или на улицата. Например във Франция 17% от респондентите от мнозинството, 27% от североафриканците и 57% от имигранти от Субсахарска Африка са спрени от полицията в обществения транспорт или на улицата.

EU-MIDIS показва, че вероятността да бъдат спрени от полицията през последните 12 месеца е значително по-голяма при онези респонденти от малцинствата, които лично или семейно притежават МПС (31%), в сравнение

с респондентите от малцинствата, които лично или семейно не притежават МПС (15%).

С оглед на това при тълкуването на тези констатации могат да бъдат разгледани две хипотези, които изследването нямаше възможност да провери: първо, за населението от мнозинството в държавите-членки е по-вероятно да притежават частно транспортно средство, отколкото за някои малцинства, и затова е по-вероятно те да бъдат спрени при използването на частен, а не на обществен транспорт или когато са на улицата; второ, спиранията от полицията се извършват по-често като рутинен контрол на движението. Ако тези две хипотези са правилни, това ще помогне да бъде обяснен високият брой спирания на населението от мнозинството в държави като Италия, където 96% от населението от мнозинството са спрени в частно МПС, в сравнение с 43% от североафриканците, 55% от румънците и 70% от албанците, включени в изследването.

Какво е направила полицията след спирането

Лицата, спрени от полицията през последните 12 месеца, са запитани какво всъщност е направила полицията, след като ги е спряла.

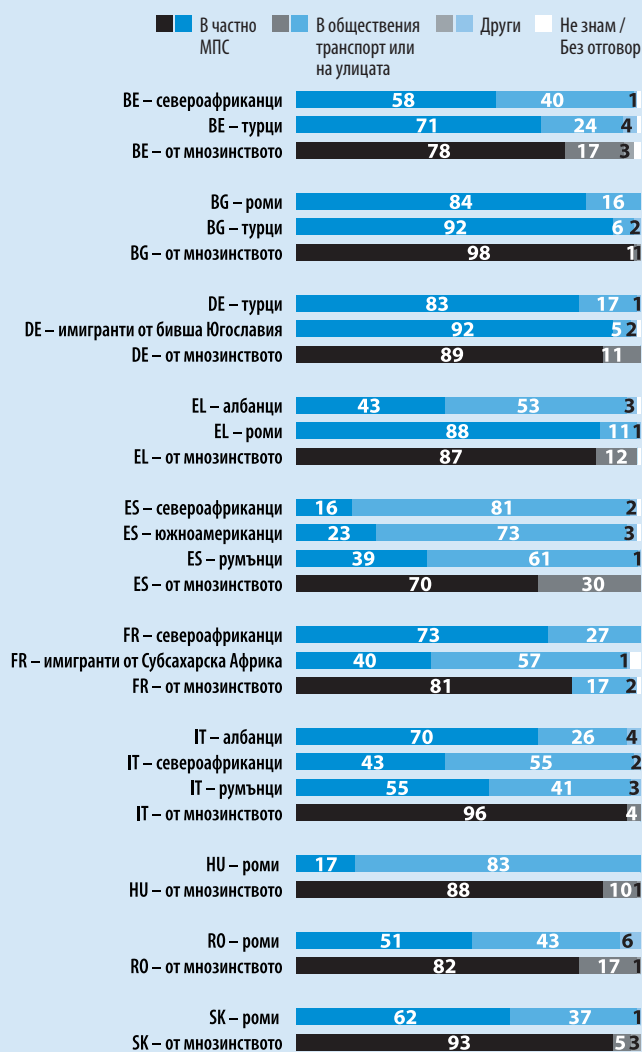
Фигура 5 показва основните действия, предприети при спиранията за групите от малцинствата и от мнозинството, изследвани в десет държави-членки. Тъй като респондентите от мнозинството и от малцинствата са спрени в частно МПС, основното действие на полицията е да поиска свидетелство за правоуправление или документите на превозното средство. В някои страни и за някои респонденти от малцинствата е характерно, че полицията е претърсвала също самите респонденти или техните превозни средства; такъв е случаят с 68% от ромите в Гърция (спрямо 9% от респондентите от мнозинството и 4% от респондентите албанци); до 46% от имигрантите от Субсахарска Африка и 38% от североафриканците във Франция (спрямо 21% от респондентите от мнозинството); и до 33% от североафриканците в Белгия (спрямо 17% от респондентите турци и 8% от респондентите от мнозинството).

Фигура 5 показва също, че от респондентите от малцинствата са искани по-често документи за самоличност, отколкото от населението от мнозинството. Например в Германия от 43% от населението от мнозинството са поискани от полицията документите им за самоличност, в сравнение с 75% от респондентите турци и 75% от респондентите от бивша Югославия. Освен това малцинствата са по-често разпитвани от полицията след спиране.

Ромите в Гърция се очертават като групата, обект на най-чести полицейски действия, която е с една от най-високите степени на полицейски мерки на посегателство от всички групи на мнозинството и на малцинствата, изследвани в десетте държави-членки. Например при последните им спирания от полицията: 49% от ромите в Гърция са глобени от полицията; на 41% е направена проверка за употреба на алкохол или наркотични вещества, а 34% са арестувани и/или отведени в полицейски участък.

Фигура 4

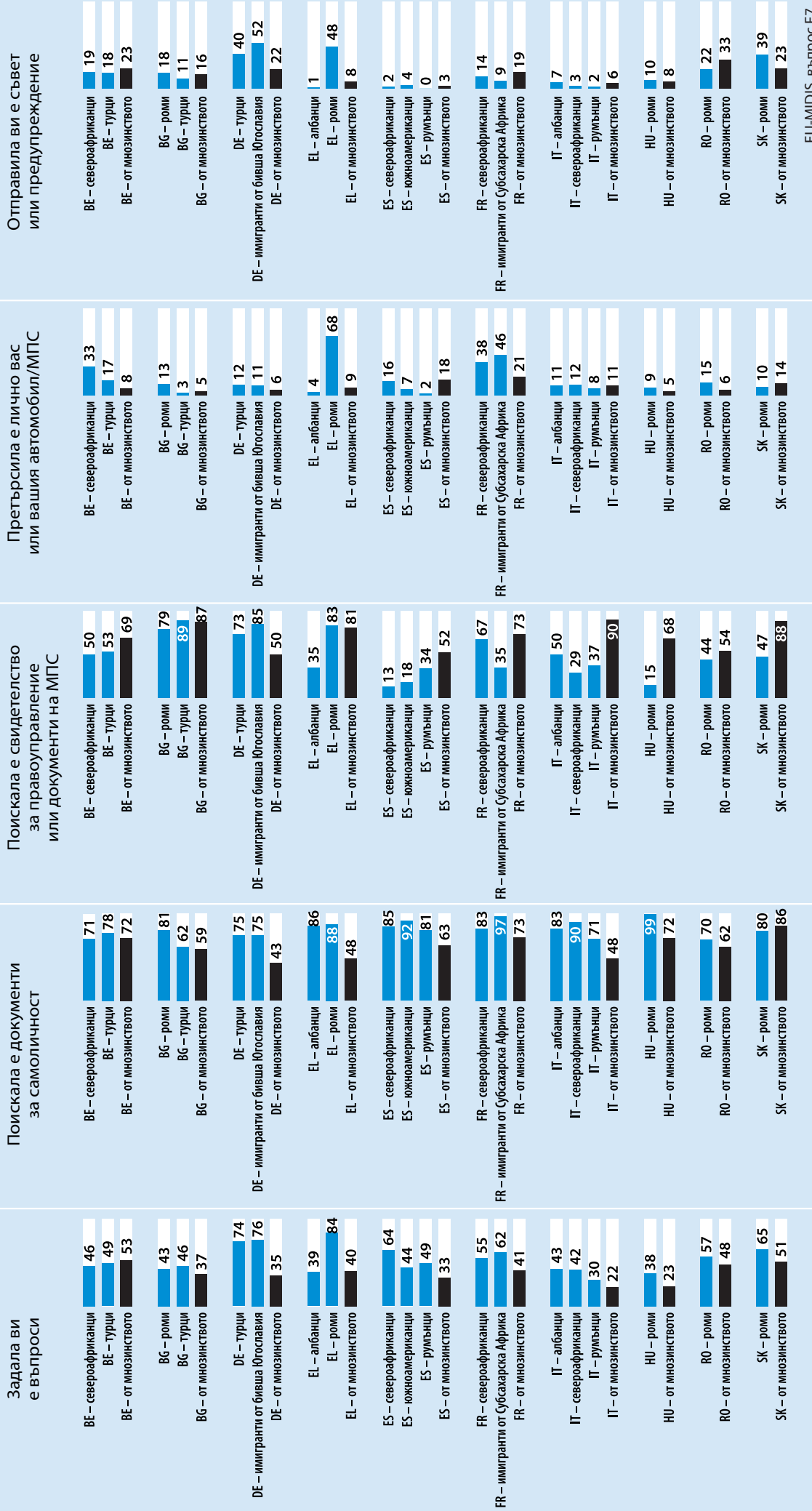
Обстоятелства при последното спиране от полицията (за спрени лица), резултати за извадката от мнозинството и за малцинствените групи, изследвани в десет държави-членки (%)

EU-MIDIS, въпрос F6

Фигура 5

Какво е направила полицията при последното спиране
за последните 12 месеца (%)

EU-MIDIS, въпрос F7

Фигура 5 (продължение)

Какво е направила полицията при последното спиране
за последните 12 месеца (%)

Направила ви е тест за алкохол или наркотични вещества	Глобила ви е	Задържала ви е/отвела ви е в полицейски участък	Взела е пари или друго нещо под формата на подкуп	Други
BE – североафриканци 6	BE – североафриканци 18	BE – североафриканци 4	BE – североафриканци 1	BE – североафриканци 11
BE – турци 14	BE – турци 15	BE – турци 7	BE – турци 3	BE – турци 23
BE – от мнозинството 23	BE – от мнозинството 13	BE – от мнозинството 8	BE – от мнозинството 7	BE – от мнозинството 26
BG – роми 8	BG – роми 13	BG – роми 0	BG – роми 6	BG – роми 1
BG – турци 16	BG – турци 10	BG – турци 2	BG – турци 4	BG – турци 1
BG – от мнозинството 10	BG – от мнозинството 7	BG – от мнозинството 1	BG – от мнозинството 2	BG – от мнозинството 2
DE – турци 15	DE – турци 18	DE – турци 2	DE – турци 0	DE – турци 15
DE – имигранти от бивша Югославия 5	DE – имигранти от бивша Югославия 19	DE – имигранти от бивша Югославия 1	DE – имигранти от бивша Югославия 0	DE – имигранти от бивша Югославия 7
DE – от мнозинството 11	DE – от мнозинството 15	DE – от мнозинството 0	DE – от мнозинството 0	DE – от мнозинството 15
EL – албанци 4	EL – албанци 7	EL – албанци 11	EL – албанци 0	EL – албанци 1
EL – роми 41	EL – роми 49	EL – роми 34	EL – роми 1	EL – роми 2
EL – от мнозинството 15	EL – от мнозинството 9	EL – от мнозинството 2	EL – от мнозинството 0	EL – от мнозинството 1
ES – североафриканци 3	ES – североафриканци 1	ES – североафриканци 5	ES – североафриканци 0	ES – североафриканци 3
ES – южноамериканци 6	ES – южноамериканци 9	ES – южноамериканци 5	ES – южноамериканци 0	ES – южноамериканци 3
ES – румънци 7	ES – румънци 1	ES – румънци 1	ES – румънци 0	ES – румънци 0
ES – от мнозинството 12	ES – от мнозинството 12	ES – от мнозинството 5	ES – от мнозинството 0	ES – от мнозинството 13
FR – североафриканци 4	FR – североафриканци 9	FR – североафриканци 3	FR – североафриканци 0	FR – североафриканци 1
FR – имигранти от Субсахарска Африка 2	FR – имигранти от Субсахарска Африка 8	FR – имигранти от Субсахарска Африка 7	FR – имигранти от Субсахарска Африка 0	FR – имигранти от Субсахарска Африка 1
FR – от мнозинството 13	FR – от мнозинството 18	FR – от мнозинството 1	FR – от мнозинството 1	FR – от мнозинството 3
IT – албанци 1	IT – албанци 4	IT – албанци 1	IT – албанци 0	IT – албанци 0
IT – североафриканци 0	IT – североафриканци 9	IT – североафриканци 4	IT – североафриканци 2	IT – североафриканци 1
IT – румънци 1	IT – румънци 4	IT – румънци 3	IT – румънци 0	IT – румънци 3
IT – от мнозинството 5	IT – от мнозинството 16	IT – от мнозинството 0	IT – от мнозинството 1	IT – от мнозинството 3
HU – роми 3	HU – роми 8	HU – роми 3	HU – роми 2	HU – роми 3
HU – от мнозинството 9	HU – от мнозинството 6	HU – от мнозинството 0	HU – от мнозинството 3	HU – от мнозинството 10
RO – роми 7	RO – роми 27	RO – роми 1	RO – роми 4	RO – роми 5
RO – от мнозинството 8	RO – от мнозинството 29	RO – от мнозинството 1	RO – от мнозинството 1	RO – от мнозинството 3
SK – роми 39	SK – роми 19	SK – роми 3	SK – роми 1	SK – роми 3
SK – от мнозинството 37	SK – от мнозинството 22	SK – от мнозинството 0	SK – от мнозинството 1	SK – от мнозинството 1

Резултатите доказват, че в някои държави-членки характерът на спиранията от полицията и начинът, по който физическите лица или групите се избират за спиране, може да се наложи да бъдат систематично следени, за да се гарантира, че спиранията се извършват справедливо и че средствата са пропорционални на получените крайни резултати.

Към настоящия момент от ЕС-27 само Обединеното кралство регистрира систематично всички спирания, включително данни за етническата принадлежност на спрениите физически лица, и публикува тази информация в общественото пространство. Подобни данни са от съществено значение, за да може да бъде установена евентуална възможност за непропорционално често използване на спирания срещу някои общности и те следва да се оценяват, като в същото време се вземе предвид обстоятелството дали тези спирания са резултат на неправомерно действие, или са могли да предотвратят такова.

Отношение на полицията при спирането и доверие в полицията

Отношение на полицията при спирането

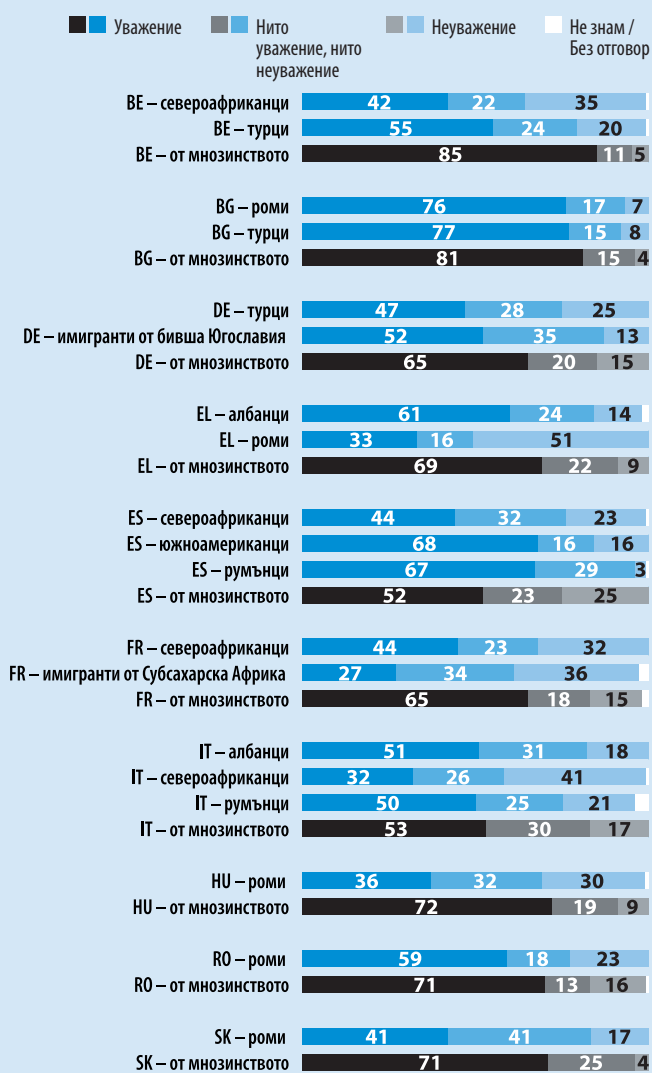
По отношение на последния път, когато са спрени от полицията, респондентите са запитани как се е държала полицията с тях. На фигура 6 е показано как различните групи респонденти са преценили начина, по който се е държала полицията.

От резултатите става ясно, че респондентите от мнозинството са склонни да смятат, че полицията се е държала добре с тях, докато повече респонденти от малцинствата са посочили, че полицията е показала неуважение. В Белгия например 42% от респондентите североафриканци, 55% от респондентите турци и 85% от респондентите от мнозинството считат, че полицията се е отнесла с уважение при последното им спиране; докато 35% от респондентите североафриканци, 20% от респондентите турци и 5% от респондентите от мнозинството считат, че полицията не е показала уважение.

За отбелязване е, че в България повече от три четвърти от всички респонденти (76% от респондентите роми, 77% от респондентите турци и 81% от респондентите от мнозинството) са посочили, че полицията се е отнесла с уважение последния път, когато са били спрени. Това е в рязък контраст с респондентите роми в други държави-членки, например 36% от унгарските роми и 72% от населението от мнозинството сочат, че полицията е показала уважение.

Фигура 6

Показано от полицията уважение при последното спиране (%)

EU-MIDIS, въпрос F8

Общо доверие в полицията – без връзка със спиранията

С оглед на отговорите на друг въпрос относно общото доверие в полицията, зададен преди конкретните въпроси за спиране от полицията, се очертава смесена картина, когато се сравнят отговорите между респондентите от мнозинството и респондентите от малцинствата в една и съща държава-членка. Например, съгласно фигура 7:

- **в Испания** процентът на различните групи, заявили, че са „склонни да се доверят“ на полицията, е близък: североафриканци (52%); южноамериканци (63%); румънци (67%); населението от мнозинството (62%);
- **в Германия** висока степен на доверие в полицията може да се отбележи за всички групи, но равнищата са много по-високи сред населението от мнозинството (89%) в сравнение с респондентите турци (63%) и респондентите от бивша Югославия (75%);

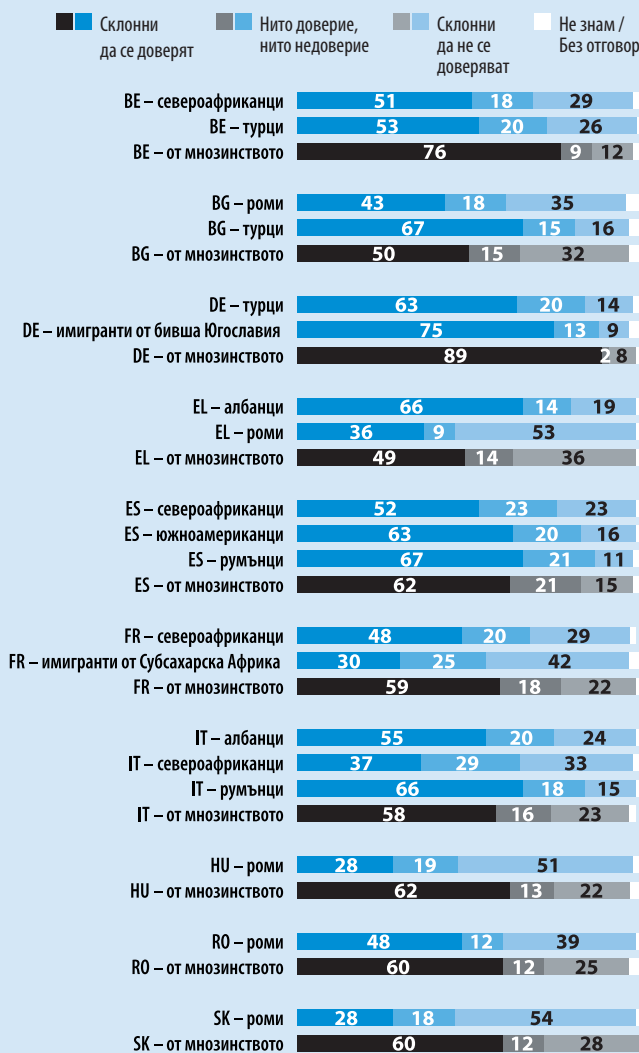
- **в Гърция** имигрантите албанци изпитват в най-висока степен доверие в полицията (66%) в сравнение с ромите (36%) и населението от мнозинството (49%). Високото доверие на албанците в полицията може да бъде обяснено отчасти с техните очаквания за намеса на полицията при опита им в Албания.

Зависимост между доверието в полицията и отношението на полицията при спиране

Очертава се ясна тенденция, когато се сравняват резултати за общите равнища на доверие в полицията с отговорите на зададения на малцинствата въпрос дали считат, че са жертва на етническо профилиране при последното си спиране, а именно:

50% от респондентите, които са спрени от полицията и не считат, че това се дължи на етническо профилиране, са заявили, че са склонни да се доверят на полицията. Оттук се вижда ясната връзка между усещанията за дискриминационно третиране от страна на полицията и общите равнища на доверие в полицейските действия.

Фигура 7
Доверие в полицията (%)

EU-MIDIS, въпрос F1

БРОЙ И НАЧИН НА ВЪЗПРИЕМАНЕ НА СПИРАНИЯТА СПОРЕД ЛИЧНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕСПОНДЕНТИТЕ

Наред с етническата принадлежност и имигрантския статут, които са основни за EU-MIDIS, в изследването са събрани данни за различни лични характеристики на всички анкетираните респонденти от малцинствата, напр. пол, възраст и трудова заетост.

Тези данни предлагат допълнителен поглед относно различията в броя на спиранията – т.е. в процента на спрените от полицията респонденти. Те дават също информация и за начина на възприемане на спиранията – т.е. за процента на респондентите, които са спирани и считат, че това се дължи на етническия или имигрантския им произход; с други думи, на „етническо профилиране“.

Тези констатации определят групите, които са спирани от полицията повече пъти и които ги възприемат като дискриминационни, и с това насочват към групите, които следва да бъдат третирани внимателно от полицията, за да се избегнат обвинения в дискриминационно отношение.

Ако се погледнат обобщените резултати за всички анкетираните респонденти от малцинствата, ето някои основни констатации:

- **Пол:** Мъжете са спирани по-често от жените. Средно 35% от респондентите от малцинствата мъже и 14% от респондентите от малцинствата жени са спрени от полицията през последните 12 месеца. Значително повече мъже (38%), отколкото жени (28%), считат, че са спирани в резултат на етническо профилиране.
- **Възраст:** 15% от респондентите на възраст от 50 години и повече са спрени от полицията през последните 12 месеца; за сравнение 28% от тези на възраст от 16 до 24 години, 27% на възраст от 25 до 34 години и 25% на възраст от 35 до 49 години са спрени през последните 12 месеца. За респондентите на възраст над 50 години (29%) е по-малко вероятно да считат, че са спрени в резултат на етническо профилиране, отколкото за по-младите възрастови групи.
- **Образование:** Колкото по-високо е нивото на образование на респондентите (измерено чрез годините им на обучение), толкова по-вероятно е да са заявили, че са спрени от полицията през последните 12 месеца; напр. 16% от респондентите с 5 или по-малко години на обучение посочват, че са спрени през последните 12 месеца от полицията, в сравнение с 22% от тези с 6 до 9 години на обучение, 25% от тези с 10 до 13 години на обучение и 29% от тези с 14 или повече години на обучение. Тази тенденция би могла да бъде обяснена с това, че образованите респонденти са по-интегрирани в основното общество и поради това са по-изложени на спирания, тъй като може да работят или да минават редовно през райони, в които преобладава населението от мнозинството; следователно, те са по-уязвими за спиране от полицията, тъй като са считани за „не на място“ в определени квартали⁵. Друго възможно обяснение е, че хората с повече години на обучение осъзнават по-добре своите права и вероятно затова са по-чувствителни към обстоятелства, които могат да бъдат сметнати като дискриминационни.
- **Трудов статус:** За работещите и за безработните респонденти е по-вероятно да бъдат спрени от полицията през последните 12 месеца (съответно 28% и 26%) в сравнение с респондентите, които са се определили като домакини или на неплатена работа (14%) или са икономически неактивни (9%), което включва пенсионерите и студентите. Тези резултати могат да бъдат разбрани по-добре, като се вземе предвид, че повече жени са се определили като домакини или на неплатена работа; като за жените — както се вижда по-горе — е по-малко вероятно да бъдат спрени, отколкото за мъжете. В същото време, както посочват резултатите за възраст, за пенсионерите, които са на възраст над 50 години, е по-малко вероятно да бъдат спрени, отколкото за по-младите хора.
- **Традиционно или религиозно облекло:** В изследването респондентите са запитани дали носят традиционно или религиозно облекло, когато са на обществено място, като резултатите сочат, че това се отнася главно за респондентите жени. Ако се погледнат резултатите относно пола, констатациите показват, че за жените, които носят традиционно или религиозно облекло, е почти толкова вероятно да бъдат спрени от полицията, колкото и за жените, които не носят такова облекло; същата констатация важи за мъжете. В същото време, един и същ брой от лицата, които носят традиционно облекло, и от лицата, които не носят такова, считат, че са спрени в резултат на „етническо профилиране“, което очевидно означава, че етническата принадлежност на дадено лице, независимо от облеклото му, е определящ фактор за броя и начина, по който хората възприемат спирането от полицията. В сравнение с облеклото, други фактори като мъжкия пол (съчетано с етническата принадлежност) оказват очевидно по-силно въздействие върху вероятността лицето да бъде спряно и върху усещането за етническо профилиране.
- **Националният език като майчин:** Повече респонденти, говорещи официалния език на държавата-членка, в която живеят, като майчин език, считат, че последното им спиране се дължи на „етническо профилиране“ (46% от говорещите официалния език, за разлика от 33% от лицата, които не го говорят). Възможно обяснение е, че колкото по-интегрирани са респондентите, толкова повече възприемат отношението към тях като дължащо се на дискриминация.

5 Sollund, R. (2006) Racialisation in police stop and search practice—the Norwegian case (Расовизация при полицейската практика на спирания и претърсвания — случай от Норвегия), in *Critical Criminology*, Vol. 14 No. 3, special issue on 'Ethnic Profiling, Criminal (In)Justice and Minority Populations', стр. 265-292.

ЖЕРТВА НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ И СЪОБЩАВАНЕ В ПОЛИЦИЯТА

Освен въпроси относно спиранията и доверието в полицията, EU-MIDIS задава на респондентите редица въпроси дали са били жертва на престъпление. По отношение на престъпления срещу личността като нападение, заплаха и сериозен тормоз респондентите са запитани дали те или някой друг са съобщили за тези инциденти в полицията, и ако не, защо това не е направено.

На фигура 8 са показани причините за несъобщаване на последния инцидент, нападение, заплаха или сериозен тормоз за всички анкетираните респонденти от малцинствата, които посочват, че са били жертва на престъпление срещу личността. На респондентите е предоставена възможност да опишат причините да не съобщят, като анкетиращите класифицират отговорите по 11 възможни категории.

- Всяка втора жертва на нападение, заплаха или сериозен тормоз заявява, че не е съобщила за тези инциденти на полицията, защото не е вярвала, че полицията може да направи нещо по въпроса.
- 13% от жертвите не са съобщили в полицията поради свързаните с това неудобства, като загуба на време и бюрократични пречки.
- 13% от жертвите не са съобщили на полицията, защото не харесват или се страхуват от полицията и/или защото са имали вече лош опит с полицията в миналото.

Тези констатации показват ниска степен на доверие в полицейските действия като обществена услуга за малцинствата, станали жертви на престъпление. Особено безпокойство буди констатацията, че 13% от жертвите от малцинствата не са съобщили в полицията поради отрицателните си впечатления и опит от полицейските действия. Като се съпоставят тези резултати с констатациите на изследването за общото доверие в полицията и уважението, което малцинствата считат, че им е показано при последното спиране, става ясно, че много от малцинствените групи имат малко доверие в полицията като обществена услуга, която може да им бъде в помощ.

С оглед на това, че за някои групи процентите на чувстващите се жертва на расизъм са особено високи – 18% от всички респонденти роми и 18% от всички респонденти сред имигрантите от Субсахарска Африка, че са били жертва на мотивирано въз основа на расата нападение, заплаха или сериозен тормоз, констатациите на изследването за несъобщаване показват, че трябва да бъдат положени усилия за изграждане у уязвимите жертви на доверие в полицията като служба, която може да реагира ефективно на съобщенията за преследване въз основа на расата. Подробните констатации на изследването по отделните групи респонденти, изложени в доклада за основните резултати (2009 г.), очертаха онези, които са особено уязвими към онова, което възприемат като мотивирано въз основа на расата престъпление, посочиха процентите на съобщените на полицията инциденти и най-важното – причините да не се съобщава за тях.

Фигура 8

Причини за несъобщаване на полицията за последния инцидент на нападение, заплаха или сериозен тормоз (%)

EU-MIDIS, въпроси DD13 и DE12

ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Констатациите в настоящия доклад „Данни на фокус“ насочват вниманието на лицата, вземащи решения, правоприлагащите органи и малцинствените общности към редица проблеми, които могат да бъдат решени на местно, национално или общностно равнище, а именно:

- Събирането на анонимни, обобщени данни за броя на спиранията по етническа принадлежност и други параметри като възраст може да помогне да бъдат установени тенденциите при потенциално дискриминационни практики на профилиране от страна на полицията по време на спиранията. Данните могат да послужат за предотвратяване на дискриминационно третиране там, където такова е налице⁶.
- Подробната информация относно степента, честотата, обстоятелствата и естеството на спирането може да послужи за установяването на тенденции на потенциално дискриминационно третиране. Информацията може да бъде използвана от полицията за проучване и преглед на собствените ѝ практики във връзка със съображенията за недискриминационно третиране и ефективни полицейски действия.
- Следва да бъдат направени усилия за събиране на данни относно впечатленията на населението от малцинствата и от мнозинството относно спиранията от полицията, за да може да бъде установено и разбрано потенциално дискриминационното третиране.
- Въпреки че наличието на дискриминационно етническо профилиране е трудно да бъде доказано, високите проценти на усещанията за профилиране сред някои малцинствени общности доказват, че е необходимо да се работи за уреждането и подобряването на отношенията между малцинствата и полицията.
- Малцинствата, които считат, че са били жертви на дискриминационно полицейско профилиране, са склонни да изпитват в по-малка степен доверие към полицията от другите малцинства, което показва, че следва да се направи преглед на негативното въздействие на полицейските действия, като в същото време се положат усилия за подобряване на доверието на малцинствените общности в полицията.
- Резултатите от изследването показват, че е необходимо да бъдат подобрени впечатленията на малцинствата от полицията като обществена услуга, която може да задоволи нуждите на жертвите на престъпление, и по-специално нуждите на жертвите на преследване въз основа на расата.

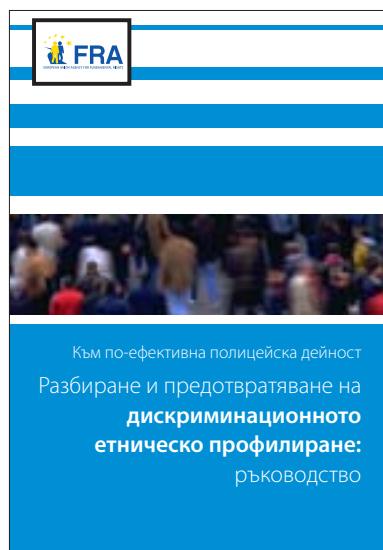
Резултатите от настоящия доклад „Данни на фокус“ следва да се разглеждат наред с констатациите на публикацията на FRA „За по-ефективни полицейски действия – Разбиране и предотвратяване на дискриминационното етническо профилиране: Наръчник (2010 г.)“.

⁶ EU-MIDIS установи, че средно повечето анкетирани респонденти от малцинствата са искали информацията за етническата им принадлежност да бъде събирана анонимно, ако това ще послужи за установяване на дискриминационно третиране.

Настоящият доклад е във връзка с член 21, недискриминация, от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Двата доклада на Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) разглеждат тясно свързани въпроси, засягащи връзката между полицейските действия и малцинствата.

Агенция на Европейския съюз за основните права

EU-MIDIS

Изследване на положението на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз

Данни на фокус:

Спириания от полицията и малцинства

Оформление: red hot'n'coll, Vienna

2011 - 16 стр. - 21 x 29,7 см

ISBN-13: 978-92-9192-726-5

TK-30-09-255-BG-C

DOI: 10.2811/39842

Много информация за Агенцията на Европейския съюз за основните права е достъпна в интернет. Тя може да бъде намерена на уебсайта на FRA (fra.europa.eu).

© Агенция на Европейския съюз за основните права, 2010 г.

Възпроизвеждането е разрешено, освен за търговски цели, при условие че е посочен източникът.

За всяко използване или възпроизвеждане на поместените снимки трябва да се иска разрешение направо от носителя на авторското право.

© Aaron Kohr - Fotolia.com

ISBN 978-92-9192-726-5

9 789291 927265

TK-30-09-255-BG-C

ПОСЕТЕТЕ

fra.europa.eu/eu-midis

ВИЖТЕ СЪЩО:

EU-MIDIS Main Results Report

EU-MIDIS: Общ поглед върху проучването

Данни на фокус 1: Ромите

Данни на фокус 2: Мюсюлманите

Данни на фокус 3: Rights Awareness
and Equality Bodies

TECHNICAL REPORT (ON-LINE)

SURVEY QUESTIONNAIRE (ON-LINE)

Служба за публикации